

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Основні засоби як матеріальні об'єкти власності, що характеризують виробничий потенціал підприємства, перебувають у експлуатації досить тривалий час і зберігають свою первісну форму. Тому основними питаннями організації обліку основних засобів є в переважній більшості питання організації обліку їх надходження, оцінки, амортизації, руху. Фінансовий облік використанню основних засобів за призначенням достатньої уваги не надає.

Між тим, облік використання основних засобів дає можливість управлінському персоналу підприємства приймати рішення щодо: оцінки економічної ефективності їх експлуатації; проведення технічних оглядів та планового технічного обслуговування для підтримання окремих об'єктів основних засобів у придатному стані та збереження їх продуктивності; проведення ремонтів, реконструкції чи модернізації; припинення експлуатації у зв'язку з втратою корисності та поновлення експлуатації в разі її відновлення; часткової або повної ліквідації.

Характерною особливістю визнання матеріальних активів підприємства саме основними засобами є утримання їх з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій [1]. Але до сьогодні облік використання основних засобів не врегульований та не уніфікований, хоча б в межах одного підприємства.

З метою використання основних засобів у господарському процесі фінансовий облік визначає наступні облікові процедури: облік фінансової та оперативної оренди; облік заставних операцій; облік передачі основних засобів в якості внесків до статутного капіталу; облік консервації основних засобів [2].

На нашу думку, ці розділи обліку забезпечують контроль операцій з основними засобами, але такої інформації для цілей управлінського обліку використання основних засобів за прямим призначенням, тобто за метою їх придбання, як це визначено ПСБО 7, недостатньо.

З метою організації обліку використання основних засобів пропонуємо виділяти наступні групи облікових процедур:

- облік використання рухомого майна: виробничого та невиробничого призначення.
- облік використання нерухомого майна: виробничого та невиробничого призначення.

Окремі питання обліку використання основних засобів виробничого призначення розглядаються в контексті організації управлінського обліку виробництва шляхом виділення в складі виробничих витрат комплексної облікової

статті «Витрати на утримання та експлуатацію машин і механізмів», за якою зосереджується сума витрат, пов'язаних з технічним доглядом, обслуговуванням, ремонтом, охороною, вартістю пально-мастильних матеріалів та запасних частин, амортизацією та заробітною платою обслуговуючого персоналу.

В сільськогосподарському виробництві прямі витрати на експлуатацію тракторів, що виконують сільськогосподарські роботи, прийнято включати безпосередньо в собівартість вирощування сільськогосподарських рослин. Для обліку використання таких об'єктів основних засобів у аграрних підприємствах користуються методикою, що розроблена ще за часів СРСР. Для цього всі роботи тракторів перераховуються в умовні еталонні гектари за визначеними коефіцієнтами [3]. Методика відпрацьована і ні в кого не викликає сумніву її правильність.

На нашу думку, така методика вже застаріла. Що таке «умовний еталонний гектар»? Умовний еталонний гектар — це об'єм тракторних робіт, відповідний оранці 1 гектару в еталонних умовах трактором ТД-74. На трактор кожної марки встановлені годинний і змінний наробіток в еталонних умовах — еталонний наробіток в умовних еталонних гектарах за 7 годин роботи.

Але станом на 2016 рік трактор ДТ-74 вже давно не випускається. Більше того, малоімовірно, що у якому-небудь сільськогосподарському підприємстві і досі існує хоч один справний такий екземпляр тракторів. Трактори іноземного виробництва не передбачають перерахунку їх виробничої потужності та продуктивності у «радянські «умовні еталонні гектари».

Щодо решти об'єктів облікових процедур використання основних засобів, то одиниці обліку роботи чи експлуатації встановлені дуже різноманітні. Для об'єктів нерухомості взагалі немає показників, крім строку корисного використання.

З метою узагальнення інформації про використання основних засобів виробничого призначення для всіх облікових груп пропонуємо використовувати показник обліку роботи «машино-година», встановлення нормативів виробітку на одну «машино-годину» в залежності від виробничої потужності конкретного об'єкта основних засобів та калькулювати її нормативну вартість. Для обліку фактичного виробітку на кожен об'єкт основних засобів вести картку «Рапорт про продуктивність машини», де зазначати вид роботи, фактичний виробіток у фізичних одиницях, «машино-годинах» та їх нормативну і фактичну вартість.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Облік основних засобів в ринкових умовах. [навч. посібн.] / За ред. Ю. Я. Лузана, В. М. Жука. – К. : Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 256 с.

3. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: [Підручник] / М. Ф. Огійчук, Л. О. Сколотій, М. І. Баленкова та ін.. / за ред. проф.. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб і допов. – К. : Алерта, 2016. – 1040 с.